

Wyniki monitoringu strzępotka edypusa *Coenonympha oedippus*

strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* (fot. Wacław Michalczuk)

1. Sprawozdanie z monitoringu strzępotka edypusa *Coenonympha oedippus* w Polsce

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod, nazwa polska i nazwa łacińska

1071 strzępotek edypus *Coenonympha oedippus*

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Gatunek występuje w regionie biogeograficznym kontynentalnym

3. Koordynatorzy główni: obecni i w poprzednich badaniach

2011: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2014: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2017: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

4. Koordynatorzy krajowi: obecni i w poprzednich badaniach

2011: Marcin Sielezniew

2014: Marcin Sielezniew

2017: Marcin Sielezniew

5. Współpracownicy: obecni i w poprzednich badaniach

2011: brak

2014: brak

2017: brak

6. Eksperti lokalni: obecni i w poprzednich badaniach

2011: Krzysztof Deoniziak, Marek Hołowiński, Wiaczesław Michalczuk

2014: Krzysztof Deoniziak, Marek Hołowiński, Wiaczesław Michalczuk

2017: Krzysztof Deoniziak, Wiaczesław Michalczuk, Krzysztof Pałka

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, to czy mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

2011: czerwiec-lipiec

2014: czerwiec-lipiec

2017: czerwiec-lipiec

We wszystkich sezonach badań monitoringowych prace terenowe prowadzono od drugiej dekady czerwca do około połowy lipca. Starano się prowadzić prace w optymalnym terminie i przy najwłaściwszych warunkach pogodowych. Niemniej w przypadku niektórych stanowisk (np. Antoniówka, Śniatycze 2) w okresie prowadzenia monitoringu w 2017 r. występowały okresy z gorszymi warunkami meteorologicznymi (silny wiatr i zachmurzenia). Mogło to wpłynąć na nieznaczne zniżenie liczebności osobników, ponieważ w gorszych warunkach gatunek ma mniejszą aktywność - zrywają się tylko osobniki w bezpośrednim sąsiedztwie marszrut.

8. Liczba stanowisk i obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań:

Tab. 1A. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* w regionie biogeograficznym **kontynentalnym**, monitoring **skończony**

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba stanowisk gatunku <u>strzępotek edypus</u> <i>Coenonympha oedippus</i> monitorowanych w latach	Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
2009-2012	2011	8	-	-	-	Brak
2013-2014	2014	10	-	2	-	Brak
2015-2018	2017	10	-	-	-	Brak

Tab. 1B. Liczba obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* w regionie biogeograficznym kontynentalnym, monitoring **skończony**

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba obszarów Natura 2000 z gatunkiem <u>strzępotek edypus</u> <i>Coenonympha oedippus</i> monitorowanych w latach	Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
2009-2012	2011	4	-	-	-	Brak
2013-2014	2014	5	-	1	-	Brak
2015-2018	2017	5	-	-	-	Brak

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała;

W pracach monitoringowych w roku 2017 (podobnie jak w roku 2014) zastosowano metodykę opisaną w przewodniku metodycznym GIOŚ. Metodyka ta różni się nieco od zastosowanej w pierwszym etapie prac monitoringowych w 2011 r. w zakresie przyjętych wskaźników stanu siedliska. W 2011 roku badano jedynie 2 wskaźniki siedliskowe: *struktura roślinności* i *zarastanie przez drzewa i krzewy*. W metodyce opisanej w przewodniku zrezygnowano z określania wskaźnika *struktura roślinności* i wprowadzono wskaźniki: *powierzchnia siedliska* i *zarastanie ekspansywnymi bylinami*.

10. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia

W 2017 roku prace przeprowadzono na 10 stanowiskach, tych samych, które były badane w 2014 r. We wstępnym etapie prac w 2011 r. monitorowano 8 stanowisk. Dwa stanowiska włączone do sieci monitoringowej w 2014 r. zlokalizowane są w dolinie Biebrzy.

Na chwilę obecną monitorowane są prawie wszystkie znane stanowiska gatunku, a więc reprezentację zasięgu należy uznać za wystarczającą. Warto wyznaczyć dodatkowy transekt monitoringowy na Torfowisku Sobowice ze względu na stwierdzenie drugiej wyraźnie izolowanej przestrzenie populacji. Należy też zwrócić uwagę, że niektóre siedliska są bardzo rozległe (dolina Biebrzy), a wytyczone transekty przebiegają jedynie przez ich fragmenty (łatwiej dostępne). Trudno więc ocenić czy stanowisko monitoringowe stanowi dobrą reprezentację lokalnych zasobów gatunku. Ponadto w dolinie Biebrzy mamy prawdopodobnie do czynienia z ekspansją gatunku. Nie można więc wykluczyć, że w przyszłości wskazane będzie dodanie kolejnego stanowiska.

Ryc. Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych

2. Sprawozdanie z monitoringu strzępotka edypusa *Coenonympha oedippus* w regionie biogeograficznym kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <i>strzępotek edypus Coenonympha oedippus</i> na stanowiskach												Suma monitorowanych stanowisk		
		Liczba stanowisk z daną oceną:														
		FV			U1			U2			XX			poprzednio		teraz
		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz				
		2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Populacja	indeks liczebności	1	-	-	7	4	6	-	6	4	-	-	-	8	10	10
	izolacja	5	7	8	1	1	-	2	2	2	-	-	-	8	10	10
	liczba obserwowanych osobników	1	-	1	7	5	7	-	5	2	-	-	-	8	10	10
	Parametr: Populacja	1	-	-	5	4	4	2	6	6	-	-	-	8	10	10
Siedlisko gatunku	powierzchnia siedliska	-	9	9	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	10	10
	struktura roślinności	3	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	8	-	-
	zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	8	8	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	10	10
	zarastanie przez drzewa i krzewy	5	8	7	1	2	3	2	-	-	--	-	-	8	10	10
	Parametr: Siedlisko gatunku	4	6	6	2	3	3	2	1	1	-	-	-	8	10	10
Perspektywy ochrony	2	3	3	3	6	6	2	1	-	1	-	1	8	10	10	
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	1	-	-	3	4	4	4	6	6	-	-	-	8	10	10	

Uwaga: W 2011 roku badano jedynie 2 wskaźniki siedliskowe: *struktura roślinności* i *zarastanie przez drzewa i krzewy*. W metodyce opisanej w przewodniku zrezygnowano z określania wskaźnika *struktura roślinności* i wprowadzono wskaźniki: *powierzchnia siedliska* i *zarastanie ekspansywnymi bylinami*. Od 2014 r. bada się więc trzy wskaźniki: *powierzchnia siedliska* i *zarastanie ekspansywnymi bylinami* i *zarastanie przez drzewa i krzewy*.

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* - monitoring **skończony**

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <i>strzępotek edypus</i> <i>Coenonympha oedippus</i>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
indeks liczebności	3	-	3	1	-	1	-	-	6	10
izolacja	1	-	1	-	-	-	-	-	8	10
liczba obserwowanych osobników	4	-	4	-	-	-	-	-	6	10
Parametr: Populacja	1	-	1	1	-	1	-	-	8	10
powierzchnia siedliska	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
zarastanie przez drzewa i krzewy	-	-	-	1	-	1	-	-	9	10
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
Perspektywy ochrony	1	-	1	1	-	1	-	1	7	10
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	1	-	1	1	-	1	-	-	8	10
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	Zmiana dotycząca izolacji ma charakter pozorny									

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Liczba obserwowanych osobników

Na wszystkich badanych stanowiskach stwierdzono obecność gatunku. Wartość wskaźnika liczba obserwowanych osobników wyniosła od 1,1 (Torfowisko Sobowice) do 10,2 osobnika/100m transektu (Śniatycze 1). Jedno stanowisko otrzymało ocenę FV (Śniatycze 1), siedem – U1, a dwa – U2 (Torfowisko Sobowice i Szorce). W porównaniu z rokiem 2014 r. na dwóch stanowiskach (Antoniówka, Śniatycze 2) odnotowano spadki wartości wskaźnika, na dwóch (Szorce, Torfowisko Sobowice) wartości były na podobnym poziomie, a na pozostałych sześciu liczba zaobserwowanych osobników wzrosła. W przypadku 4 stanowisk wzrost był na tyle duży, że skutkowało poprawą oceny o jeden stopień: na trzech stanowiskach ocena wzrosła z U2 na U1 a w jednym przypadku (Śniatycze 1) – z U1 na FV. W żadnym przypadku ocena nie uległa pogorszeniu.

Indeks liczebności

Wartość wskaźnika indeks liczebności wyniosła od 3,1 (Torfowisko Sobowice) do 14,9 osobnika/100m transektu (Śniatycze 1). Brak ocen FV dla tego wskaźnika. Sześć stanowisk otrzymało ocenę U1, a cztery – U2. W porównaniu z rokiem 2014 na trzech stanowiskach odnotowano poprawę oceny z U2 na U1, a w jednym jej pogorszenie z U1 na U2: Śniatycze 2, gdzie nastąpił duży spadek wartości wskaźnika z 16,6 na 6,7 osobników/100m transektu.

Izolacja

Wartość wskaźnika mieściła się w przedziale 300 m – 36 km. Osiem z 10 stanowisk to stanowiska nieizolowane, które otrzymały ocenę FV. Dwie izolowane populacje to Kamień i Torfowisko Rynki, gdzie odległość do najbliższego stanowiska wyniosła odpowiednio 10 i 36 km (oceny U2). Odnotowano jedną pozorną zmianę z U1 na FV (Torfowisko Sobowice). Stanowisko we wschodniej części rezerwatu Sobowice oddalone o ok. 700m od transektu monitoringowego jest znane od 2008 r., a nie zostało uwzględnione przy ocenie wskaźnika w poprzednim etapie monitoringu w 2014 r.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Powierzchnia siedliska

Szacowana powierzchnia siedliska mieściła się w przedziale od ok. 1ha do ok. 80 ha i tylko w jednym przypadku (Śniatycze 1) została oceniona jako niezadowolająca U1, podczas gdy we wszystkich pozostałych określono ją jako właściwą FV. Zmian w porównaniu z rokiem 2014 nie odnotowano.

Zarastanie ekspansywnymi bylinami

Udział powierzchni stanowiska zarośniętej ekspansywnymi bylinami (głównie trzciną) wahał się od 0 (Kamień, Krynica) do 70% w przypadku Torfowisko Sobowice (co odpowiadało ocenie złej U2). W przypadku stanowiska Śniatycze 2, zarośniętego w ok. 30% (trzciną, pokrzywą, wiązówką), ocena była U1, a we wszystkich pozostałych FV. W porównaniu z rokiem 2014 żadnych istotnych zmian w wartościach i ocenach wskaźnika nie odnotowano.

Zarastanie przez drzewa i krzewy

Udział powierzchni zarośniętej przez drzewa i krzewy (głównie wierzby, brzozy) wahał się od 0 (Krynica, Śniatycze 1) do ok. 30-40% w przypadku Torfowiska Rynki. To stanowisko jest miejscami mocno porośnięte wierzbami, które mimo intensywnego odkrzaczania szybko odbijają, rozrastając się bardziej niż przed ścięciem. Torfowisko Rynki, a także dwa inne - Szorce i Torfowisko Sobowice - gdzie udział drzew i krzewów przekraczał 10% otrzymały ocenę U1. Pozostałe siedem stanowisk kwalifikowało się do oceny FV (zarośnięcie drzewami i krzewami <10%). W porównaniu z rokiem 2014 odnotowano tylko jedną zmianę oceny z FV na U1 na stanowisku Szorce (część stanowiska mocno zarosła brzożami oraz wierzbami).

3. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

Najczęściej podawanym negatywnym oddziaływaniem, podobnie jak w 2014 r., była **sukcesja roślinności (K02)**: zarastanie siedliska trzciną i krzewami. Oddziaływanie to dotyczyło 7 stanowisk, a jego intensywność określano przeważnie jako średnią. W trzech przypadkach zwrócono uwagę na **wielkopowierzchniowe i mechaniczne koszenie łąk A03.01** o silnym bądź średnim natężeniu, również negatywne oddziaływanie. Z kolei na innym stanowisku (Kamień) ekstensywne wykaszanie powstrzymuje sukcesję trzcin i krzewów. W dwóch przypadkach (Antoniówka i Śniatycze 1) wskazano na negatywny wpływ **odwadniania terenu przez rowy melioracyjne J02** i również w 2 przypadkach **ręcznego wycinania torfu C01.03.01**. Na dwóch stanowiskach zauważono pozytywne oddziaływanie bobrów, które poprzez budowę tam ograniczają negatywne skutki funkcjonowania rowów melioracyjnych (to nowe oddziaływanie, nie wykazywane w 2014 r.). Pozostałe oddziaływania dotyczyły pojedynczych stanowisk. Żadnego negatywnego oddziaływania nie stwierdzono w przypadku stanowiska Krynica, położonego w Biebrzańskim Parku Narodowym.

W porównaniu z 2014 r. pewne zmiany w oddziaływaniach trudno traktować jako istotne i analizować je w kategoriach pogorszenia bądź poprawy sytuacji. Pewne różnice w podawanej intensywności oddziaływań mogą być pozorne, gdyż jest to wybitnie ocena ekspercka. Jedyna istotna zmiana może dotyczyć stanowiska Szorce: w 2014 r. nie stwierdzono tam żadnych zagrożeń, a w 2017 r. obserwowano, że część stanowiska zarasta trzciną, wierzbą oraz brzożą. W przypadku stanowiska Torfowiska Sobowice listę negatywnych oddziaływań i zagrożeń zredukowano do najistotniejszego, którym jest sukcesja roślinna. Kilku innych wskazanych w 2014 r. oddziaływań/zagrożeń na

tym stanowisku (w tym pozytywnego oddziaływania związanego z koszeniem trzciny) nie stwierdzono w 2017 r. W 2014 r. w jednym przypadku oddziaływanie sukcesji określono jako pozytywne; chodziło o sukcesję wierzby szarej nad rowami, pełniącej rolę naturalnych wiatrochronów.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

Wśród przewidywanych zagrożeń dominuje **intensyfikacja kośnego użytkowania siedliska** (A0. 3, A03.010, dotycząca 6 stanowisk. Wielkopowierzchniowe mechaniczne koszenie i odkrzaczanie może mieć negatywnie wpłynąć na stan populacji przez rozjeżdżanie roślin żywicielskich larw. Na 5 stanowiskach jest **zagrożenie obniżeniem poziomu wód gruntowych** na skutek udroźnienia rowów melioracyjnych (J02, 5 stanowisk). Na 4 stanowiskach przewiduje się dalsze **zarastanie trzcina i krzewami** (K02). Pozostałe zagrożenia (np. kolekcjonerstwo, wyschnięcie) dotyczą pojedynczych stanowisk. W sumie w 2017 r. wykonawcy podali 6 kategorii zagrożeń, w 2014 r. było ich 11.

Aktualnie nie wskazano kilku poprzednio sygnalizowanych zagrożeń dotyczących pojedynczych stanowisk, związanych ze zmianą sposobów uprawy, nawożeniem, stosowaniem środków ochrony roślin, zaniechaniem koszenia, podtopieniem gruntu. Struktura najważniejszych zagrożeń jest generalnie podobna w obu latach badań. Tak, jak w przypadku oddziaływań, pewne różnice w podawanej intensywności zagrożeń mogą być pozorne, gdyż jest to wybitnie ocena ekspercka. Jedyna istotna zmiana może dotyczyć stanowiska Kamień, gdzie w 2014 r. nie wykazano jeszcze zagrożenia sukcesją, a obecnie podano takie zagrożenie.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym - na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

Stan populacji nie został oceniony jako właściwy na żadnym stanowisku. W przypadku czterech stanowisk (40%) parametr otrzymał ocenę niezadowalającą U1, a w przypadku sześciu - złą U2. O takich ocenach zdecydowały wskaźniki dotyczące liczebności (zwłaszcza indeks liczebności). Generalnie odnotowano stosunkowo niską liczebność. W porównaniu z poprzednim badaniem zmiany w ocenach dotyczyły dwóch stanowisk. Poprawa oceny z U2 do U1 dla stanowiska Swaryczów wynikała ze wzrostu liczebności. Pogorszenie oceny z U1 na U2 w przypadku stanowiska Śniatycze 2 wynikało ze spadku liczebności, który mógł być częściowo spowodowany nie do końca optymalnymi warunkami w czasie kontroli; nie powinny one jednak wpłynąć decydująco na aż tak duży spadek wartości wskaźników dot. liczebności.

Warto zaznaczyć, że dla 5 stanowisk (Antoniówka, Kamień, Śniatycze 1, Torfowisko Rynki i Torfowisko Sobowice) oceny stanu populacji nie uległy zmianom od czasu wstępnego etapu badań w 2011 r.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

Stan siedlisk oceniono na większości stanowisk jako dobry (odpowiednia powierzchnia stanowiska oraz brak zarośnięcia stanowiska przez ekspansywne byliny oraz drzewa i krzewy lub stopień zarośnięcia niewielki). W przypadku sześciu stanowisk (60%) parametr otrzymał ocenę FV, trzech - U1, a jednego - U2 (Torfowisko Sobowice).

Decydujący wpływ na złą ocenę miał wskaźnik zarastanie ekspansywnymi bylinami (70% powierzchni stanowiska zarośnięte). W porównaniu z 2014 r. zmian ocen nie odnotowano.

Warto zaznaczyć, że podobnie jak oceny stanu populacji, także oceny stanu siedliska nie uległy zmianom od czasu wstępnego etapu badań w 2011 r. dla tych samych 5 stanowisk (Antoniówka, Kamień, Śniatycze 1, Torfowisko Rynki i Torfowisko Sobowice).

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony gatunku na stanowiskach

W przypadku trzech stanowisk perspektywy ochrony oceniono jako dobre FV, a sześciu – niezadowolające U1. Oceny tego parametru są więc dużo bardziej optymistyczne niż oceny stanu populacji. Niezadowolające oceny wynikały np. z niewielkiej powierzchni siedliska (Śniatycze 1) i zmian sukcesyjnych (Śniatycze 2). W tym drugim przypadku doszło do pogorszenia oceny perspektyw ochrony z FV na U1 w porównaniu z poprzednim badaniem. Z drugiej strony w przypadku jednego stanowiska (Swaryczów) ocena perspektyw została podniesiona ze względu na poprawę warunków wynikających z koszenia (po początkowym spadku liczebności populacja zaczyna zwiększać liczebność). Dla jednego stanowiska (Torfowisko Sobowice) nie oceniono parametru - ocena XX, a w poprzednim badaniu - ocena U2. Aktualny stan siedlisk i populacji jest na tym stanowisku zły, ale ma być ono objęte działaniami ochrony czynnej w ramach wykonywania zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, dlatego zdecydowano się określić perspektywy jako nieznanne. W przypadku 7 stanowisk oceny perspektyw ochrony pozostały takie same, jak w poprzednim badaniu.

Jeśli chodzi o wszystkie 3 dotychczasowe etapy prac (2011, 2014 i 2017) oceny perspektyw nie uległy zmianom tylko w przypadku 2 stanowisk (Kamień i Śniatycze 1), co może oznaczać, że na tych stanowiskach sytuacja gatunku jest najbardziej stabilna.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan ochrony gatunku w przypadku żadnego stanowiska nie został oceniony jako właściwy FV. W przypadku czterech stanowisk oceniono go jako niezadowolający U1, a w przypadku sześciu – jako zły U2. O takich ocenach zdecydowały oceny stanu populacji, wynikające ze stosunkowo niskiej liczebności strzępotka edypusa na badanych stanowiskach. Jedyne zmiany w ocenach w porównaniu z poprzednim badaniem w 2014 r. dotyczyły stanowiska Swaryczów (poprawa oceny z U2 na U1) oraz stanowiska Śniatycze 2 (pogorszenie oceny z U1 na U2). W obu przypadkach wynikało to ze zmian liczebności gatunku.

Jeśli chodzi o wszystkie 3 dotychczasowe etapy prac (2011, 2014 i 2017), oceny stanu ochrony nie uległy zmianom na 5 stanowiskach (Antoniówka, Kamień, Śniatycze 1, Torfowisko Rynki i Torfowisko Sobowice).

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKO

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa Stanowiska*	OCENY gatunku <i>strzępotek edypus Coenonympha oedippus</i> na poszczególnych stanowiskach*											
						Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w
						W roku 2011	w roku 2014	w roku 2017	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2017	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2017	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2017
1.	PLH060024	Torowisko Sobowice	lubelskie	4385	Torowisko Sobowice	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2	XX	U2	U2	U2
2.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4422	Antoniówka	U1	U1	U1	FV	FV	FV	U1	FV	FV	U1	U1	U1
3.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4423	Swaryczów	U1	U2	U1	U2	FV	FV	U2	U1	FV	U2	U2	U1
4.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4424	Śniatycze 1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
5.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4425	Śniatycze 2	U1	U1	U2	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1	U1	U2
6.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4427	Śniatycze 3	FV	U1	U1	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1	U1
7.	PLH060067	Kamień	lubelskie	4350	Kamień	U2	U2	U2	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U2	U2	U2
8.	PLH200002	Narwiańskie Bagna	podlaskie	4197	Torowisko Rynki	U2	U2	U2	U1	U1	U1	XX	U1	U1	U2	U2	U2
9.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie	5194	Krynica	-	U2	U2	-	FV	FV	-	U1	U1	-	U2	U2
10.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie	5195	Szorce	-	U2	U2	-	FV	FV	-	U1	U1	-	U2	U2
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	1	-	-	4	6	6	2	3	3	1	-	-
					U1	5	4	4	2	3	3	3	6	6	3	4	4
					U2	2	6	6	2	1	1	2	1	-	4	6	6
					XX	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen					8	10	10	8	10	10	8	10	10	8	10	10	

Uwagi: W pierwszym, wstępnym etapie monitoringu badano 8 stanowisk, w roku 2014 włączono do badań 2 kolejne stanowiska, a w roku 2017 powtórzono badania na tych 10 stanowiskach.

* Brak oceny oznacza, że stanowisko nie było badane w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem zielonym wyróżniono zmianę oceny z niższej na wyższą, kolorem pomarańczowym – z wyższej na niższą, a szarym zmianę na stan nieznaną (są to zmiany dotyczące dwóch ostatnich etapów prac). Kolorem niebieskim zaznaczono oceny bez zmian we wszystkich trzech etapach prac.

Inne uwagi: brak

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <u>strzępotek edypus</u> <i>Coenonympha oedippus</i> w obszarach Natura 2000												Suma monitorowanych obszarów Natura 2000		
		Liczba obszarów z daną oceną:														
		FV			U1			U2			XX			poprzednio		teraz
		poprzednio	teraz	2017	poprzednio	teraz	2017	poprzednio	teraz	2017	poprzednio	teraz	2017	2011	2014	2017
		2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Populacja	indeks liczebności	1	-	-	3	2	3	-	3	1	-	-	-	4	5	4
	izolacja	1	2	2	1	2	1	2	1	1	-	-	-	4	5	4
	liczba obserwowanych osobników	1	-	-	3	3	4	-	2	-	-	-	-	4	5	4
	Parametr: Populacja	1	-	-	2	2	1	1	3	3	-	-	1	4	5	5
Siedlisko gatunku	powierzchnia siedliska	-	3	4	-	-	-	-	1	-	-	1	-	4	5	4
	struktura roślinności	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	4
	zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	1	3	-	1	1	-	1	-	-	2	-	4	5	4
	zarastanie przez drzewa i krzewy	1	2	2	2	2	2	1	-	-	-	1	-	4	5	4
	Parametr: Siedlisko gatunku	1	3	3	1	1	1	1	1	-	1	-	1	4	5	5
Perspektywy ochrony	1	2	1	1	1	3	1	1	-	1	1	1	4	5	5	
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	2	1	2	3	3	-	-	1	4	5	5	

Uwaga: W 2011 roku badano jedynie 2 wskaźniki siedliskowe: *struktura roślinności* i *zarastanie przez drzewa i krzewy*. W metodyce opisanej w przewodniku zrezygnowano z określania wskaźnika *struktura roślinności* i wprowadzono wskaźniki: *powierzchnia siedliska* i *zarastanie ekspansywnymi bylinami*. Od 2014 r. bada się więc trzy wskaźniki: *powierzchnia siedliska* i *zarastanie ekspansywnymi bylinami* i *zarastanie przez drzewa i krzewy*.

Tab. 6A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru /Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>strzępotek edypus</u> <i>Coenonympha oedippus</i>									Suma obszarów Natura 2000, których monitoring powtarzano
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			Zmiana z oceny XX	Zmiana na ocenę XX	Brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem				
Parametr: Populacja	-	-	-	1	-	1	-	1	3	5
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5
Perspektywy ochrony	-	-	-	1	-	1	1	1	2	5
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	1	-	1	-	1	3	5
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	Pogorszenie stanu populacji i stanu ochrony na obszarze Dolina Biebrzy to zmiany pozorne (wynikające z zawyżonych ocen w poprzednim etapie prac)									

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Stanowiska monitoringowe (10) były zlokalizowane na pięciu obszarach Natura 2000, przy czym tylko w dwóch zlokalizowane było więcej niż jedno stanowisko (Dolina Sieniochy – 5 stanowisk i Dolina Biebrzy – 2 stanowiska). Ocena poszczególnych parametrów możliwa była dla 4 obszarów, ponieważ na ich terenie monitoringiem objęto praktycznie wszystkie aktualnie znane populacje gatunku. Jedynie w przypadku Torfowiska Sobowice uznano, że stanowisko nie jest wystarczająco reprezentatywne dla obszaru ze względu na odkrycie drugiego wyraźnie izolowanego stanowiska w odległości kilkuset metrów (w związku z tym wszystkie parametry dla obszaru otrzymały ocenę XX, choć poprzednio były oceniane).

III.A.1. Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na obszarach Natura 2000

Liczba obserwowanych osobników

W przypadku wszystkich czterech obszarów wskaźnik ten został oceniony jako niezadowolający U1. W 2014 r. dwa obszary otrzymały ocenę U2, a trzy U1

Indeks liczebności

W przypadku trzech obszarów wskaźnik ten został oceniony na U1, a jednego (Dolina Biebrzy) U2. W 2014 r. dwa obszary otrzymały ocenę U2, a trzy U1. Poprawę oceny odnotowano w przypadku jednego obszaru (Narwiańskie Bagna).

Izolacja

Dwa obszary otrzymały ocenę FV, dwa – U1 i jeden U2 tj. takie same jak w roku 2014. Ocenę U2 przyznano jedynie Narwiańskim Bagnom ze względu na występowanie tam pojedynczej izolowanej populacji.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Powierzchnia siedliska

W przypadku wszystkich czterech obszarów wskaźnik ten został oceniony na FV. Zmian faktycznych nie odnotowano biorąc pod uwagę, że w 2014 r. ocena U2 dotyczyła obszaru Torfowisko Sobowice, który w 2017 r. nie był oceniany (ocena XX), a jedna ocena była XX.

Zarastanie ekspansywnymi bylinami

Wskaźnik otrzymał ocenę FV w przypadku trzech obszarów, a ocenę U1 w przypadku jednego obszaru (Dolin Sieniochy) tj. podobnie jak poprzednio. Dwa obszary otrzymały w 2014 r. ocenę XX, a jeden U2 (Torfowisko Sobowice) nie oceniany w 2017 r.

Zarastanie przez drzewa i krzewy

Po dwa obszary otrzymały ocenę FV i U1. Żadnych zmian nie odnotowano.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na obszarach Natura 2000

Opis oddziaływań na strzępotka edypusa i jego siedlisko w obszarach Natura 2000 nie odbiega od oddziaływań stwierdzanych na badanych w nich stanowiskach. Do najistotniejszych należą: sukcesja roślinna - zarastanie trzciną, wierzbą, brzozą (4 obszary) i wielkopowierzchniowe mechaniczne koszenie i odkrzaczanie (3 obszary).

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na obszarach Natura 2000

Opis zagrożeń dla strzępotka edypusa i jego siedliska w obszarach obszary Natura 2000 nie odbiega od zagrożeń wykazanych na badanych w nich stanowiskach. Do najistotniejszych należą: sukcesja roślinna (3 obszary) i intensyfikacja koszenia lub intensywne koszenie i odkrzaczanie (3 obszary).

III.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym - na obszarach Natura 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na obszarach Natura 2000

W żadnym obszarze stanu populacji nie oceniono jako właściwy. Liczebność gatunku jest stosunkowo niska. Obszar Dolina Sieniochy otrzymał ocenę niezadowalającą U1, a pozostałe trzy (Dolina Biebrzy, Kamień i Narwiańskie Bagna) – ocenę złą (U2). W porównaniu z 2014 r. odnotowano jedną zmianę – pogorszenie stanu populacji na obszarze Dolina Biebrzy, ale jest to zmiana pozorna (wynikająca z zawyżonej oceny w poprzednim etapie prac). Należy podkreślić, że sytuacja gatunku w Dolinie Biebrzy jest słabo rozpoznana i prawdopodobnie lepsza niż wskazują na to wyniki badania 2 stanowisk (Krynica i Szorce). W przypadku Torfowiska Sobowice, które poprzednio otrzymało ocenę złą U2, aktualnie stanu populacji nie określono (ocena XX stan nieznan) z uwagi na niereprezentatywność badanego stanowiska dla całego obszaru.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisk gatunku na obszarach Natura 2000

Stan siedlisk w obszarach Natura 2000 jest generalnie dobry; na trzech obszarach - właściwy FV, a tylko na jednym (Narwiańskie Bagna) - niezadowalający U1. Zmian w porównaniu z 2014 r. nie odnotowano za wyjątkiem Torfowiska Sobowice, które poprzednio otrzymało ocenę złą U2, a teraz XX (stan nieznan) z uwagi na niereprezentatywność badanego stanowiska dla obszaru.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na obszarach Natura 2000

Perspektywy ochrony zostały ocenione dla trzech obszarów jako niezadowalające U1, a dla jednego (Kamień) – jako dobre FV, ponieważ stanowisko w tym obszarze ma zostać objęte działaniami ochrony czynnej w ramach wykonywania zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Zmiany w porównaniu z poprzednim badaniem w 2014 r. dotyczą Torfowiska Sobowice, które poprzednio otrzymało ocenę U2, a teraz XX z uwagi na niereprezentatywność badanego stanowiska dla obszaru oraz obszaru Narwiańskie Bagna, gdzie poprzednio określono je jako nieznan, a obecnie jako tylko niezadowalające (z jednej strony niepokojący jest fakt wysychania siedliska obserwowany na stanowisku w tym obszarze, a z drugiej przewidywana jest optymalizacja ochrony czynnej w obszarze Natura 2000).

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000 oceniono podobnie jak stan populacji. Obszar Dolina Sieniochy otrzymał ocenę niezadowalającą U1, a pozostałe trzy (Dolina Biebrzy, Kamień i Narwiańskie Bagna) – ocenę złą (U2). Za takie oceny odpowiada stosunkowo niska liczebność gatunku. W porównaniu z 2014 r. odnotowano pogorszenie stanu populacji na obszarze Dolina Biebrzy, ale jest to zmiana pozorna (wynikająca z zawyżonej oceny w poprzednim etapie prac). Warto jednak zaznaczyć, że sytuacja gatunku w Dolinie Biebrzy jest słabo rozpoznana i prawdopodobnie lepsza niż wskazują na to wyniki badania 2 stanowisk (Krynica i Szorce). W przypadku Torfowiska Sobowice, które poprzednio otrzymało ocenę złą U2, aktualnie stanu populacji nie określono (ocena XX stan nieznan) z uwagi na niereprezentatywność badanego stanowiska dla całego obszaru.

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* - monitoring **skończony**

-	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000			Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <i>strzępotek edypus Coenonympha oedippus</i> na poszczególnych obszarach Natura 2000											
			Poprzednio		Teraz		Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
			2011	2014	2017		2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017
			2011	2014	2017		2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017
1.	PLH060024	Torfowisko Sobowice	1	1		lubelskie	U1	U2	XX	U2	U2	XX	U2	U2	XX	U2	U2	XX
2.	PLH060025	Dolina Sieniochy	5	5		lubelskie	FV	U1	U1	U1	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
3.	PLH060067	Kamień	1	1		lubelskie	U2	U2	U2	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U2	U2	U2
4.	PLH200002	Narwiańskie Bagna	1	1		podlaskie	U1	U2	U2	XX	U1	U1	XX	XX	U1	U1	U2	U2
5.	PLH200008	Dolina Biebrzy	-	2		podlaskie	-	U1	U2	-	FV	FV	-	FV	U1	-	U1	U2
						FV	1	-	-	1	3	3	1	2	1	-	-	-
						U1	2	2	1	1	1	1	1	1	3	2	2	1
						U2	1	3	3	1	1	-	1	1	-	2	3	3
						XX	-	-	1	1	-	1	1	1	1	-	-	1
						Suma obszarów	4	5	5	4	5	5	4	5	5	4	5	5
Uwagi: Brak																		

* Brak oceny

oznacza, że w obszarze Natura 2000 nie badano stanowisk w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem pomarańczowym wyróżniono zmianę oceny z wyższej na niższą, a szarym - zmianę z określonej oceny na stan nieznaną lub na odwrót (są to zmiany dotyczące dwóch ostatnich etapów prac). Kolorem niebieskim zaznaczono oceny bez zmian we wszystkich trzech etapach prac.

Inne uwagi: brak

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* - monitoring skończony

Oceniony Obszar Natura 2000*	Id stanowiska	Stanowisko gatunku <u>strzępotek edypus</u> <i>Coenonympha oedippus</i> **	Obserwowane GATUNKI OBCY**				
			Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio		Teraz
					2011	2014	2017
Rośliny							
Torfowisko Sobowice	4385	Torfowisko Sobowice	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	-	+	-
Torfowisko Sobowice	4385	Torfowisko Sobowice	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.	-	+	-

* Brak wpisanego obszaru oznacza, że stanowisko jest położone poza siecią Natura 2000.

** Wytłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMŚ po raz pierwszy w 2017 r.

*** Obecność gatunku obcego zaznaczono, jako „+”, a jego nie stwierdzenie w danym sezonie, jako „-”. Brak wpisu oznacza, że stanowisko nie było w ogóle badane w danym sezonie monitoringowym.

Tab. 10A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* z poprzednimi latami

L.p.	STWIERDZONE		Liczba stanowisk		
	GATUNKI OBCY NA STANOWISKACH GATUNKU <u>strzępotek edypus</u> <i>Coenonympha oedippus</i>		Poprzednio		Teraz
	Nazwa polska	Nazwa łacińska	2011	2014	2017
Rośliny					
1	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	0	1	0
2	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.	0	1	0

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Na stanowiskach monitoringowych w 2017 r. nie stwierdzono żadnych gatunków obcych.

V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Warto rozważyć połączenie w jakiś sposób wskaźników stanu populacji z powierzchnią stanowisk. Na niektórych stanowiskach motyl prawdopodobnie nigdy nie osiągnie większych zagęszczeń z racji specyficznych warunków siedliskowych. Ponadto duża powierzchnia stanowiska buforuje znaczną nieraz izolację. Niestety przy takiej częstotliwości monitoringu trudno jest uchwycić trendy populacyjne, które powinny być kluczowym elementem oceny.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

W ramach programu rolnośrodowiskowego (PROW) - jedno ze stanowisk w Dolinie Sieniochy jesienią jest koszone. Wykazana jest jednak jednorazowo zbyt duża powierzchnia siedliska ok. 75%, ponieważ nastąpił silny spadek liczebności populacji gatunku. Aktualnie populacja mimo dalszego użytkowania stopniowo odradza się, ale trudno jednoznacznie ocenić efekt zabiegów na chwilę obecną. Wskazane dalsze wykaszanie siedliska, ale na powierzchni nie przekraczającej 50%. W przypadku Torfowiska Rynki prowadzone jest wielkopowierzchniowe mechaniczne koszenie - brak bieżących badań pozwalających ocenić skuteczność prowadzonych zabiegów, ale wydaje się, że nie jest skuteczną metodą eliminacji zarośli wierzbowych, być może wynika to z terminu zabiegów. Proponuje się jesienny rotacyjny i wysoki pokos – najlepiej ręczny, mało-powierzchniowe odkrzaczanie, wypas. W Dolinie Biebrzy prowadzone są działania ochrony czynnej w ramach licznych projektów realizowanych w Biebrzańskim Parku Narodowym. Jest to m.in. wielkopowierzchniowe koszenie, którego wpływ na strzępotka edypusa trudno jednak ocenić. W przypadku Kamienia proponuje się usunięcie krzewów i późnojesienne rotacyjne koszenie fragmentów łąk, a w przypadku Torfowiska Sobowice koszenie trzciny.

VII. INNE UWAGI

Brak

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11. Eksperti lokalni badanych stanowisk gatunku strzępotek edypus *Coenonympha oedippus* wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <i>strzępotek edypus Coenonympha oedippus</i>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (<i>wykonawcy monitoringu</i>)**		
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio		teraz
						w roku 2011	w roku 2014	w roku 2017
1.	PLH060024	Torfowisko Sobowice	lubelskie	4385	Torfowisko Sobowice	Marek Hołowiński	Marek Hołowiński	Krzysztof Pałka
2.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4422	Antoniówka	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
3.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4423	Swaryczów	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
4.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4424	Śniatycze 1	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
5.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4425	Śniatycze 2	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
6.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4427	Śniatycze 3	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
7.	PLH060067	Kamień	lubelskie	4350	Kamień	Marek Hołowiński	Marek Hołowiński	Krzysztof Pałka
8.	PLH200002	Narwiańskie Bagna	podlaskie	4197	Torfowisko Rynki	Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew	Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew	Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew
9.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie	5194	Krynica		Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew	Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew
10.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie	5195	Szorce		Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew	Krzysztof Deoniziak, Marcin Sielezniew

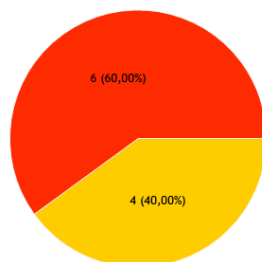
* Wyświetlonym drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMS po raz pierwszy w roku 2017.

** Brak wykonawcy oznacza, że stanowisko nie było monitorowane w danym okresie prac.

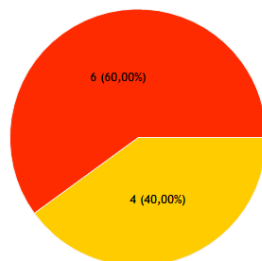
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU

REGION KONTYNETALNY

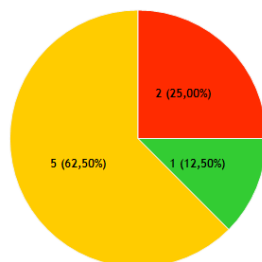
Populacja 2017

Populacja 2014

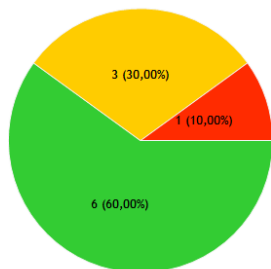

Populacja 2011

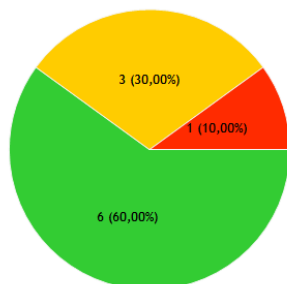

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

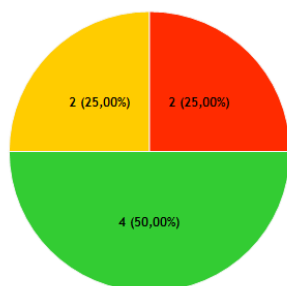
Siedlisko 2017

Siedlisko 2014

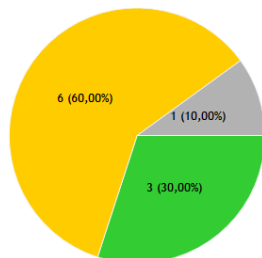

Siedlisko 2011

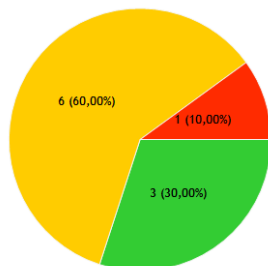

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan niezany

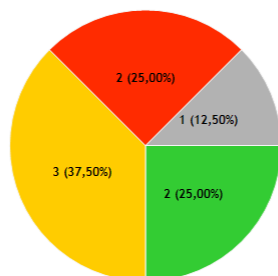
Perspektywy ochrony 2017

Perspektywy ochrony 2014

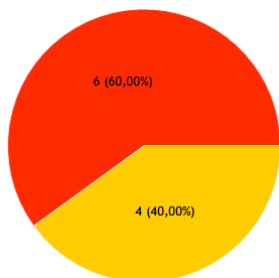

Perspektywy ochrony 2011

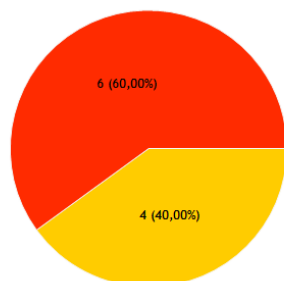

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan niezany

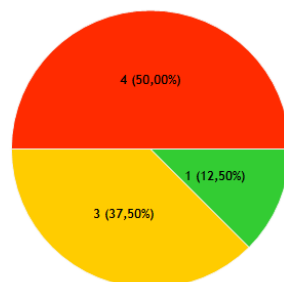
Ocena ogólna 2017

Ocena ogólna 2014

Ocena ogólna 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Region kontynentalny

W 2017 roku monitorowano 10 stanowisk, tych samych które badano już 2014 r. Stanowiska te zgrupowane są w dwóch rejonach kraju: na Lubelszczyźnie (7 stanowisk) i na Podlasiu (3 stanowiska).

Populacja

Na wszystkich badanych stanowiskach stwierdzono obecność gatunku. Wartość wskaźnika liczba obserwowanych osobników wyniosła od 1,1 (Torfowisko Sobowice) do 10,2 osobnika/100m transektu (Śniatycze 1); przeważały wartości od 3 do 7 os./100 m transektu, kwalifikujące do oceny U1. Wartość wskaźnika indeks liczebności wahała się od 3,1 (Torfowisko Sobowice) do 14,9 osobnika/100m transektu (Śniatycze 1). Przeważały wartości w zakresie od 8 do 15 os./100m transektu, kwalifikujące do oceny U1. Stanu populacji nie oceniono jako właściwy na żadnym stanowisku. W przypadku czterech stanowisk (40% badanych) parametr otrzymał ocenę niezadowalającą U1, a w przypadku sześciu (60% badanych) - złą U2. O takich ocenach zdecydowały wskaźniki dotyczące liczebności (zwłaszcza indeks liczebności). W porównaniu z poprzednim badaniem zmiany w ocenach dotyczyły dwóch stanowisk. W przypadku stanowiska Swaryczów ocena poprawiła się z U2 do U1 z uwagi na wzrost liczebności. Pogorszenie oceny z U1 na U2 w przypadku stanowiska Śniatycze 2 wynikało ze spadku liczebności, który mógł być częściowo spowodowany nie do końca optymalnymi warunkami w czasie kontroli.

Warto zaznaczyć, że dla 5 stanowisk (Antoniówka, Kamień, Śniatycze 1, Torfowisko Rynki i Torfowisko Sobowice) oceny stanu populacji są identyczne we wszystkich 3 dotychczasowych etapach prac monitoringowych (2011, 2014, 2017).

W świetle wyników monitoringu 10 stanowisk stan populacji strzępotka edypusa w skali regionu biogeograficznego kontynentalnego należałoby określić jako zły U2. Warto jednak podkreślić, że wyniki badań dwóch ostatnich etapów monitoringu nie wskazują na pogarszanie się stanu populacji.

Siedlisko

Stan siedlisk na większości stanowisk jest niezły, co oznacza, że powierzchnia stanowisk jest odpowiednia i otwarta (nie zarośnięta przez ekspansywne byliny, zwłaszcza trzcinę i roślinność drzewiastą lub stopień zarośnięcia jest niewielki. W przypadku 6 stanowisk (60%) parametr otrzymał ocenę FV, trzech - U1, a jednego - U2 (Torfowisko Sobowice). Decydujący wpływ na złą ocenę na tym stanowisku miał wskaźnik zarastanie ekspansywnymi bylinami (zajmujących 70% powierzchni stanowiska). W porównaniu z 2014 r. stan siedlisk nie uległ istotnym zmianom (oceny identyczne).

Warto zaznaczyć, że podobnie jak oceny stanu populacji, także oceny stanu siedliska pozostały na tym samym poziomie dla 5 stanowisk (Antoniówka, Kamień, Śniatycze 1, Torfowisko Rynki i Torfowisko Sobowice) we wszystkich dotychczasowych latach badań (2011, 2014, 2017).

W świetle wyników monitoringu 10 stanowisk stan populacji strzępotka edypusa w skali regionu biogeograficznego kontynentalnego należałoby określić jako niezadowolający U1, przy czym nie obserwuje się pogorszenia stanu siedlisk od poprzedniego badania.

Perspektywy ochrony

Podobnie jak stan siedlisk również perspektywy ochrony zostały ocenione lepiej niż stan populacji gatunku. W przypadku trzech stanowisk perspektywy ochrony oceniono jako dobre FV, sześciu – niezadowolające U1 i dla jednego stanowiska – jako nieznane XX. Niezadowolające oceny wiązały się głównie z sukcesją roślinną (zarastanie przez trzcinę oraz przez drzewa i krzewy), zagrożeniem wyschnięciem siedliska (Torfowisko Rynki) lub niewielką powierzchnią siedliska (Śniatyczne 1). Zmiany sukcesyjne na stanowisku Śniatyczne 2 spowodowały pogorszenie oceny perspektyw ochrony z FV na U1 w porównaniu z poprzednim badaniem. Z drugiej strony w przypadku jednego stanowiska (Swaryczów) ocena perspektyw została podniesiona ze względu na poprawę warunków wynikających z koszenia (po początkowym spadku liczebności populacja zaczyna zwiększać liczebność). Dla jednego stanowiska (Torfowisko Sobowice) nie oceniono parametru - ocena XX, a w poprzednim badaniu U2. Aktualny stan siedlisk i populacji jest na tym stanowisku zły, ale ma być ono objęte działaniami ochrony czynnej w ramach wykonywania zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000, dlatego zdecydowano się określić perspektywy jako nieznane. W przypadku pozostałych 7 stanowisk oceny perspektyw ochrony pozostały takie same, jak w poprzednim badaniu.

Warto też podkreślić, że wszystkie stanowiska położone są na terenie obszarów Natura 2000, a ochrona gatunku wpisana jest w plany zadań ochronnych.

Jeśli chodzi o wszystkie 3 dotychczasowe etapy prac (2011, 2014 i 2017) oceny perspektyw nie uległy zmianom tylko w przypadku 2 stanowisk (Kamień i Śniatyczne 1), co może oznaczać, że na tych stanowiskach sytuacja gatunku jest najbardziej stabilna.

Najczęściej stwierdzanymi negatywnymi oddziaływaniami na siedliska strzępotka edypusa były: sukcesja roślinności (zarastanie siedliska trzciną i krzewami), przeważnie o średnim natężeniu, wielkopowierzchniowe i mechaniczne koszenie łąk o silnym bądź średnim natężeniu, oraz zmiany stosunków wodnych (odwadnianie terenu przez rowy melioracyjne). Na dwóch stanowiskach zauważono pozytywne oddziaływanie bobrów, które poprzez budowę tam ograniczają negatywne skutki funkcjonowania rowów melioracyjnych (to nowe oddziaływanie, nie wykazywane w 2014 r.). Pozostałe oddziaływania dotyczyły pojedynczych stanowisk. Żadnego negatywnego oddziaływania nie stwierdzono w przypadku stanowiska Krynica, położonego w Biebrzańskim Parku Narodowym.

Brak istotnych zmian w oddziaływaniach w stosunku do poprzedniego badania, z wyjątkiem stanowiska Szorce: w 2014 r. nie stwierdzono tam żadnych zagrożeń, a w 2017 r. obserwowano, że część stanowiska zarasta trzciną, wierzbą oraz brzozą. Z kolei w przypadku stanowiska Torfowiska Sobowice różnice wynikają z faktu, że w 2017 r. listę negatywnych oddziaływań i zagrożeń zredukowano do najistotniejszego, którym jest sukcesja roślinna.

Wśród przewidywanych zagrożeń dominuje intensyfikacja kośnego użytkowania siedliska. Wielkopowierzchniowe mechaniczne koszenie i odkraczanie może negatywnie wpłynąć na stan populacji przez rozjeżdżanie roślin żywicielskich larw. Pięciu stanowiskom zagraża obniżenie poziomu wód gruntowych na skutek udrożnienia rowów melioracyjnych J02 (5 stanowisk). Na 4 stanowiskach przewiduje się dalsze zarastanie trzciną i krzewami (K02). Pozostałe zagrożenia (np. kolekcjonerstwo, wyschnięcie) dotyczą pojedynczych stanowisk.

Aktualnie nie wskazano kilku poprzednio sygnalizowanych zagrożeń dotyczących pojedynczych stanowisk, związanych ze zmianą sposobów uprawy, nawożeniem, stosowaniem środków ochrony roślin, zaniechaniem koszenia, podtopieniem gruntu. Struktura najważniejszych zagrożeń jest generalnie podobna w obu latach badań.

W świetle wyników monitoringu 10 stanowisk perspektywy ochrony gatunku w skali regionu biogeograficznego kontynentalnego należałoby określić jako niezadowolające U1.

Ocena ogólna

Na żadnym z 10 stanowisk nie określono stanu ochrony gatunku jako właściwy FV. Cztery stanowiska otrzymały oceny niezadowolające U1, a sześć stanowisk – złe U2. O takich ocenach zadecydowały oceny stanu populacji (stosunkowo niska liczebność strzępotka edypusa na badanych stanowiskach). Jedyne zmiany w ocenach w porównaniu z poprzednim badaniem w 2014 r. dotyczyły stanowisk: Swaryczów (poprawa oceny z U2 na U1) oraz Śniatycze 2 (pogorszenie oceny z U1 na U2). W obu przypadkach wynikało to ze zmian liczebności gatunku.

Jeśli chodzi o wszystkie trzy dotychczasowe etapy prac (2011, 2014 i 2017), stan ochrony pozostał na tym samym poziomie w przypadku 5 stanowisk (Antoniówka, Kamień, Śniatycze 1, Torfowisko Rynki i Torfowisko Sobowice).

W świetle wyników monitoringu 10 stanowisk stan ochrony strzępotka edypusa w skali regionu biogeograficznego kontynentalnego należałoby określić jako zły U2, podobnie jak stan populacji. Należy przy tym podkreślić niedostateczny stan rozpoznania występowania gatunku w Biebrzańskim Parku Narodowym i brak wyraźnych negatywnych zmian w parametrach stanu ochrony w porównaniu z poprzednim badaniem.